

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמאר
בט"ו הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | ויקרא תשפ"ה | גליון מס' 157 | שנה ד'

דברי תורה על פי הספה"ק "קודש הילולים"

רק הקרבת של בני ישראל הם לנחת רוח לפני יתי כי הם שבים בתשובה

אדם כי יקריב מכם קרבן לד' וגו' (ויקרא א, ב).

"ואני אקשה את לב פרעה", "גלוי לפני שאין נחת רוח באומות העולם לתת לב שלם לשוב וכו'".

וזהו הרמז, "אדם כי יקריב", דווקא אתם הקרויים אדם, אם תקריבו קרבן, יהיה זה "מכם", בתשובה שלימה, ואזי יהיה זה "קרבן לד'", שיתקבל לנחת רוח לפניו. מה שאין כן אומות העולם, אפילו שמקבלים מהם קרבן נדבה, אין זה במדריגת "מכם קרבן לד'".
(ח"א רצד)

מצינו בכמה מקומות בגמרא (יבמות סא, א, בבא מציעא קעד, ב; כריתות ו, ב), "אתם קרוין אדם ואין העובדי כוכבים קרוין אדם". ולפי זה יש לדקדק למה נכתב כאן "אדם כי יקריב מכם קרבן", דמשמע שאין העכו"ם יכולים להקריב, הרי כאן מיירי מקרבן נדבה, שאמרו חז"ל (חולין יג, ב) שמקבלים אף מן הנכרים.

ונראה לומר, דעיקר הקרבן, ואף בקרבן נדבה, הוא התשובה השלימה מעומק הלב. וזה שייך רק אצל ישראל, כמו שכתב רש"י על הפסוק (שמות ז, ג).

עיקר הקרבן הוא שיבוא האדם למידת הענוה

ולא תשפית מלח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מִצֵּל מִנְחָתְךָ וגו' (ויקרא ב, יג).

שפלות עצמו, שרק מצד רוממותו של השי"ת, שכוחו מאיר עליו, יכול האדם להתעלות ולעשות רצונו.

ועיקר הקרבן הוא שיבוא האדם למידת הענוה והשפלות. ובזמן הזה שאין לנו מקדש ואין לנו קרבן, אזי שולחנו של אדם מכפר עליו (ברכות נה, א). על כן בעת אכילתו יש להניח מלח על השלחן, לרמז ולהזכיר לו לאדם, שהוא כמו המלח ששורשו למטה, ומתחת הארץ אינו אלא מים, ורק מכח השמש שמאיר השי"ת עליו נעשה מלח.
(ח"א רצו)

כתבו התוס' (ברכות מ, א ד"ה הבא מלח), "רבי מנחם היה מדקדק מאד להביא מלח על השלחן. כדאיתא במדרש, כשישראל יושבין על השלחן וממתינין זה את זה עד שיטלו ידיהם, והן בלא מצוות, השטן מקטרג עליהם, וברית מלח מגין עליהם".

נראה לפרש הרמז בזה, כמו שכתב הרמב"ן (בפירושו עה"ת כאן), דהמלח שורשו למטה מן הארץ, ותחת הארץ הוא רק מים, עד שבא לאויר ומקבל כח השמש ונעשה מלח. והרמז בזה למידת הענוה, שעל האדם לראות

דיינו שלמדנו מעלת הענוה מהר סיני

אלו קרבנו לפני ה' סיני ולא נתן לנו את התורה דינו (הגדה של פסח).

מגילה כט, א; מדרש תהילים (בובר) סח, ט, נמצינו למדים על גודל מדת הענוה וההכנעה, ואילו לא באנו להר סיני אלא ללמוד מעלה זו דינו.
(ח"ב קמ)

יש לדקדק מה התועלת במה שקרבנו לפני ה' סיני בלתי קבלת התורה. אלא שמזה שנבחר ה' סיני יותר מכל ההרים מטעם שהשפיל רוחו (עיין

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרב בנימין פויגל הי"ו ולחתנו הרה"ח אליהו אדלר הי"ו
לרגל אירוסיו הנכד-הבן החתן מרדכי נ"ו עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח שמואל פריד הי"ו

הרב אברהם אליעזר הוס שליט"א ולחתנו הרה"ח מרדכי יצחק אסקל הי"ו
לרגל אירוסיו הנכדה-הבת הכלה תחי' עב"ג החתן אליעזר ברגר נ"ו בן הרה"ג שמואל ברגר שליט"א

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הלל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

הטעם שאהרן לא נזכר בפרשת ויקרא אלא רק 'בני אהרן'

זעטו בני אהרן הכהן אש על תמנח וגי תעריס בני אהרן הכהנים (ויקרא א, ז-ח).

שמעתי מפיו הטהור של מו"ח הרב הגאון החסיד [רבי בנימין וואלף רייכלש] זצלה"ה על דברי המדרש (ויק"ר ז, א) בפרשת צו, 'צו את אהרן ואת בניו, מתחילת הספר ועד כאן כתיב 'וערכו בני אהרן' וזרקו בני אהרן' ונתנו בני אהרן. אמר משה לפני הקב"ה, הבור שנואה ומימיה חביבין [- בתמיה]. חילתת כבוד לעצים בשביל בניהן, דתנינן תמן, כל העצים כשרים למערכה חוץ משל זית ושל גפן [- מפני שבא מהן שמן למנחות ויין לנסכים; פירוש תמנות כהונת], ולאהרן אין אתה חולק לו כבוד בשביל בניו. אמר לו הקב"ה, חייך, שבשבילך אני מקרב, ולא עוד אלא שאני עושה אותו עיקר ובניו טפלים, 'צו את אהרן ואת בניו לאמר, ע"כ. וצריך להבין, למה באמת לא ציוה הקב"ה כבר בתחילת פרשת הקרבנות גם את אהרן.

ויובן עפ"י דאיתא בפרק י"ג דמנחות (דף קט). משנה ערוכה, הכהנים ששמשו בבית חונו לא ישמשו במקדש בירושלים, ואין צריך לומר [כהנים ששימשו] לדבר אחר [פירש רש"י, אם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו עוד בירושלים], שנאמר 'אך לא יעלו כהני ממות על מזבח ה' בירושלים', ע"כ. לפי זה יש לומר, כיון שעשה אהרן את העגל לא היה ראוי להקריב לה'. אך קשה, הלא

כל שבט לוי לא עבדו את העגל, וכל שכן אהרן. וצריך לומר, כיון שהוא הרהר בו, ובעבודה זרה הקב"ה מצרף המחשבה למעשה.

ועדיין צריך להבין, אם הוא באמת הרהר בע"ז, למה קירבו הקב"ה ע"י תפילת משה. ויובן עפ"י דאיתא במדרש (ויק"ר ז, א), אמר רשב"י, לעולם אין העולה אלא על הרהור הלב 'לעולם', בין עולת יחיד ובין עולת ציבור. א"ר לוי, מקרא מלא הוא, 'והעולה על רוחכם היו לא תהיה' (יחזקאל ב, לב). פירש במתנות כהונה, הרהור הלב, דייק 'היא העולה' כמה דאת אמרת 'והעולה על רוחכם'. והנה על כרחך צריך לומר, שהרהור זה שהעולה מכפרת עליו אינו אלא הרהור ע"ז, דבשאר עבירות אין הקב"ה מצרף מחשבה למעשה. ולפ"ז יש באמת לומר, לכך ציוה הקב"ה לאהרן להקריב עולה (להלן ט, ב), לכפר לו על הרהור העגל.

וזה פירוש הפסוק, 'צו את אהרן וכו', וכדי שלא יאמרו ישראל, הלא אינו ראוי להקריב, דהיה מהרהר בעגל. לכך דייק הכתוב 'לאמר זאת תורת העולה', פירוש, שאהרן יאמר להם שהעולה שהקריב כיפרה לו על הרהור. והיינו על הרהור ע"ז, כמרוז בלשון הכתוב 'היא העולה', כדאיתא במדרש. וקל להבין ומתוק מדבש הוא, דברי פי חכם חן ושפתיים ישק.

1. דברי רבינו חידוש הם, שכן רבים מהמפרשים פירשו, שישראל חטאו בעגל במחשבה, ואהרן רק במעשה, אבל מחשבתי היתה לשם שמים. אמנם ראה מה שכתב המהר"ל בפירושו גור אריה (ר"פ שמיני) וז"ל: לפי שאהרן חטא במעשה שעשה העגל, לכך הקריב [עגל] לחטאת שבא על המעשה וכו'. יש לומר, דאהרן גם כן במחשבה חטא, שהרי הסכימה מחשבתו לעשות עגל. ותמיד כשהוא מביא חטאת מביא גם כן עולה, כי החוטא במעשה אין ספק שהוא חוטא במחשבה גם כן, שהרי מסכים מחשבתי למעשה, ומכיון דהסכימה מחשבתי לעשות עגל, צריך להביא על המחשבה.

מחלוקת רש"י ותוספות בטעם בדיקת חמץ

גלוסקא יפיה וימלך על ביטולו, ויחשוב עליה לאוכלה, ויעבור עליו על כל יראה ובל ימצא. הלכך בודקים את החמץ, כדי לבערו מן העולם, עכ"ל. וביאר התוספות יו"ט את דבריו, כלומר, דכמו שבביטול בעלמא דהיינו בלב, שיחשוב בלבו כאילו הוא עפר סגי בכך, אע"פ שלא הוציא בשפתיו כלום, הכי נמי במחשבה בעלמא חוזר מביטולו וזוכה בה, דמחשבה מבטלת מחשבה.

אמנם התוס' (ד"ה דמדאורייתא) חלקו על מה שפירש"י, שהביטול בלב הוא ההשבתה. וכתבו, וקשה לר"י, דהא השבתה הבערה היא ולא ביטול וכו'. ועוד, ד'תשבתו' אמרינן לקמן (דף ה.) מ'אך' חילק, שהוא ממש שעות ולמעלה, ואחר איסורא לא מהני ביטול. ואומר ר"י, דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, מטעם דמאחר שביטלו הו' הפקר ויצא מרשותו וכו'.

ולפי שיטתם שהביטול הוא מטעם הפקר הקשו שפיר, כיון דצריך ביטול, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל. ותיצו, דאע"ג דסגי בביטול בעלמא, החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו, שלא יבוא לאוכלו [- זהו מה שפירש הברטנורא, ואית דאמרי, טעמא דבדיקה גזירה שמא ימצא חמץ בביתו בפסח ויאכלנו, כיון שאין רגיל להיות בדל ממנו כל שאר ימות השנה]. ודוק היטב וקל להבין.

שנינו במשנה בריש מסכת פסחים (דף ב), אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. פירש רש"י, בודקין, שלא יעבור עליו בבל יראה ובבל ימצא.

והתוס' (שם ד"ה אור) הקשו על דבריו וכתבו, וקשה לר"י, כיון דצריך ביטול, כדאמר בגמ' (שם ה:) הבודק צריך שיבטל, ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי, אמאי הצריכו חכמים בדיקה כלל. ונראה לר"י, דאע"ג דסגי בביטול בעלמא, החמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו שלא יבוא לאוכלו, ע"ש היטב.

והנה יש לומר, שרש"י שפירש שטעם הבדיקה כדי שלא יעבור בבל יראה ובל ימצא, אזל לשיטתיה שהביטול הוא חלק מהביעור. כמו שפירש את דברי הגמ' (שם ד:), דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ליה - דכתיב 'תשבתו' ולא כתיב תבערו, והשבתה דלב היא השבתה.

לפי זה יש לומר, דלא סגי בביטול כדי שלא יעבור בבל יראה, אלא מהאי טעמא גופא צריך לבדוק, כיון שגם אם יבטל חיישינן שמא יימלך על ביטוליה. וכמו שפירש הרב מברטנורא, בודקין את החמץ, אית דמפרשי טעמא דבדיקה, כדי שלא יעבור על בל יראה ובל ימצא אם יהיה חמץ בביתו בפסח [- והיינו שיטת רש"י]. ואע"ג דבביטול בעלמא סגי, חיישינן שמא ימצא

לעילוי נשמת

הרה"ח אליעזר ב"ר יעקב גוויירץ ז"ל
מרת דבורה ב"ר אברהם אבא (פיקסל) אופנהיים ז"ל
נלב"ע ז' ניסן תשי"ב
נלב"ע ח' ניסן

תנצב"ה

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה
בתוך שאר חולי ישראל

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)